

موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
پژوهشکده اکولوژی دریای خزر

معرفی ماهیان بومی و غیر بومی جهت پرورش ماهی در قفس در منطقه جنوبی دریای خزر

نگارنده: سید محمد وحید فارابی
درجه علمی: استادیار پژوهشی
Smv_farabi@hotmail.com

تعریف مسئله و اهمیت و موضوع :

کشور ایران در منطقه خشک و نیمه خشک جهان قرار گرفته است و تحت تاثیر اقلیم نیمه خشک خاورمیانه قرار دارد، لذا برای توسعه آبی پروری در ایران ضروری است که از منابع آبی دریا استفاده گردد. پرورش ماهی در قفس یکی از راه های مناسب برای آبی پروری دریایی است. اصول اولیه پرورش ماهی در قفس شامل انتخاب مکان مناسب، انتخاب قفس مناسب و بخصوص انتخاب گونه مناسب پرورشی است. دریای خزر بدلیل شرایط اکولوژی آن یکی از اکوسیستم های منحصر در دنیا بحساب می آید. بنابر این هر نوع دستکاری در این دریا نیاز به مطالعات ارزیابی های زیست محیطی و ارزیابی ریسک اکولوژی دارد. در پرورش ماهی در قفس انتخاب گونه پرورشی یکی از ارکان اصلی تولید محسوب می گردد و اقتصاد تولید به آن وابسته است. لذا انتخاب گونه با توجه به شرایط اکوبیولوژیک گونه های بومی و برخی از گونه

های غیر بومی برای معرفی به قفس ضروری است. امکان سنجی معرفی گونه مناسب ماهیان (بومی و غیر بومی) برای پرورش در قفس در منطقه جنوب دریای خزر از دو منظر: صرفه اقتصادی و حفظ زیست بوم منطقه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

روش اجرای یافته در عرصه و نتایج حاصل از بکارگیری :

در این بررسی از پارامترهای فیزیکوشیمیایی آب (۱۳۸۷، ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹) منطقه جنوب دریای خزر و از مقایسه توانایی پرورش ماهیان بومی و امکان سنجی پرورش برخی از ماهیان غیر بومی با توجه به منابع اطلاعاتی موجود و امکانات و زیر ساخت های کشور اعم از مراکز تکثیر و پرورش بچه ماهیان تا مرحله پیش پرواری، کارخانه های تولید غذا و امکان تهیه مواد اولیه در کشور، دانش فنی و نیروهای ماهر برای انتخاب گونه پرورشی استفاده گردید. نتایج نشان داد که منطقه جنوب دریای خزر توانایی آبی پروری دریایی ماهیان را دارا است. البته با توجه به تغییرات دمایی سالانه آب (از سطح تا عمق ۵۰ متر)، استعداد آبی پروری منطقه برای ماهیان سردابی نسبت به ماهیان گرمابی بدلیل امکان پرورش در طول سال رجحان دارد. بررسیها نشان داد که در شرایط کنونی و بدلیل تغییرات نامطلوب اکولوژی منطقه در دهه اخیر، استفاده از ماهیان غیر بومی برای پرورش در قفس توصیه نمی گردد. گونه های زیادی از ماهیان بومی برای پرورش در قفس مناسب هستند. البته زیرساخت مناسب برای تولید همه آنها در شرایط حاضر وجود ندارد.

۱. ماهی بومی (فیل ماهی، ماهی آزاد و ماهی کپور دریای خزر) مطالعات تفصیلی زیست محیطی معرفی برای پرورش ماهی در قفس

۲. ماهی غیر بومی (قزل آلائی رنگین کمان) مطالعات تفصیلی زیست محیطی ارزیابی ریسک معرفی گونه غیر بومی معرفی برای پرورش ماهی در قفس

عکس/عکس های شاخص از یافته:

